

Innledning

Norske karismatiske menigheter har fra tid til annen blitt gjenstand for forholdsvis mye mediaoppmerksomhet. Medias interesse har vært rettet såvel mot tradisjonelle pinsemenigheter som mot mer moderne karismatiske grupperinger og strømninger.

I boken *Encyclopedia of American Religions* blir tradisjonell amerikansk pinsebevegelse inndelt i seks underkategorier.¹

In general, Pentecostals fall into three doctrinal groups, all of which split along racial lines with blacks forming large denominations, thus creating a total of six groups.²

Den første splittelsen blant de amerikanske pinsevennene gjaldt synet på selve “åndsopplevelsen” ledsaget av tungetale og dennes evt. avhengighet av at man tidligere hadde gjort en særskilt hellighetserfaring.³ Neste splittelse gjaldt synet på kristologien. Mange tok et oppgjør med de øvrige treenighetslære.⁴ Den tredje teologiske underkategorien vektlegger helbredelse ved bønn i enda større

---

¹ Andre igjen opererer med ytterligere kategorier hvor bl.a. pinsevenner med en forkjærlighet for å proklamere “the signs” (en alludering til Jesu utsagn i Mrk. 16:17-18 innledet med: “Og disse tegn skal følge dem som tror”), primært ved å ta giftslanger i hendene og drikke gift for på den måten å gi uttrykk for troens validitet, får tildelt sin egen underkategori. (Jfr. J. Gordon Melton, ed.: *Encyclopedia of American Religions* [Detroit, Michigan: Gale Research Inc., 1989, 3. utg.] s. 46.)

² Melton, *ibid.*, s. 44.

³ Den mer interesserte leser henvises bl.a. til Donald W. Daytons bok *Theological Roots of Pentecostalism* (Peabody, Massachusetts: Hendrickson Publishers, 1987) s. 63-113.

⁴ Se evt. Robert M. Anderson: *Vision of the Disinherited. The Making of American Pentecostalism* (Peabody, Massachusetts: Hendrickson Publishers, gjenoptrykk 1992) s. 176-194.

grad enn de øvrige pinesamfunn. Lokalmenigheter forankret i sistnevnte tradisjon trekker gjerne røttene til en av de mange aktørene innen den såkalte “Post World-War II Healing Movement” (1946-59).⁵

Norske forhold er interessante også i den forstand at vi har grupperinger innenfor alle tre teologiske underkategorier. Denne artikkelen vil vie oppmerksomheten mot tre pinserelaterte grupperinger, representert også i vårt eget land, som har tatt et oppgjør med trinitarisk Gudstro. Den ene av disse retningene, de såkalte Branhamvennene, har forøvrig i tillegg også røtter innenfor *siste* underkategori, etterkrigstidens helbredelsesvekkelse i USA. Lite og ingenting har blitt skrevet her til lands om de tre menighetsdannelsene vedrørende deres respektive historie og teologi. Vi vil i det følgende se nærmere på deres ideologiske opphav, utviklingen i Norge og deres innbyrdes læremessige beslektethet/uenighet. De tre retningene vi fokuserer på, er United Pentecostal Church (UPC/UPCI), Branhamvennene og Nardusbevegelsen, alle disse av utenforstående ofte kalt “Jesus Only” eller “Jesus Alene” menigheter, en benevnelse som dog aldri har blitt anvendt av andre enn “outsidere”.

United Pentecostal Church

United Pentecostal Church, International ble etablert i 1945 ved at to ikke-trinitariske pinesamfunn, the Pentecostal Church, Incorporated (PCI) og the Pentecostal Assemblies of Jesus Christ (PAJC) gikk sammen til ett trossamfunn.

Foranledningen til den senere utvikling av en ikke-trinitarisk Gudsforståelse er flere av de første pinseforkynnersnes dåpspraksis hvor man døpte--ikke “i Faderens, Sønnens og Den Hellige Ånds navn,” men kun “i Jesu navn.” Det er det kortere dåpsformularet som har gitt navn til betegnelsen “Jesus Only.” De to ulike dåpspraksiser innen den tidligste fase av amerikansk pinsebevegelse forårsaket imidlertid ikke noe problem før tilhengerne av det korteste dåpsformularet begynte å praktisere gjendåp av de øvrige. Forkynner Frank J. Ewart (1876-1947) poengterte sterkt det tilsynelatende motsetningsfulle i Matt 28:19s oppfordring om dåp “i Faderens, Sønnens og Den Hellige Ånds navn” vis-à-vis Skriftens uten unntak øvrige oppfordringer om dåp “i Jesu navn” alene. Ewart konkluderte siden med at både “Fader”, “Sønn” og “Hellig Ånd” kun var “titler”, men at selve “navnet” den troende skulle døpes i, var “Jesus Kristus”. Gud var én, men hadde åpenbart seg som “Fader”, “Sønn” og “Hellig Ånd”. UPCs modalistiske

---

⁵ David Edwin Harrell, Jr.: *All Things Are Possible. The Healing and Charismatic Revivals in Modern America* (Bloomington, Indiana: Indiana University Press, 1975.)

“treenighetslære” reflekteres i følgende to sitater: “If God’s name is one, so must His nature; and both must find their ultimate expression christologically in Jesus.”⁶

The one God who revealed himself in the OT as Jehovah also revealed himself in his Son, Jesus Christ. Thus Jesus Christ was and is absolutely deity; he was the one true God manifested in flesh, and in him dwells all the fullness of the Godhead bodily. Moreover, the Holy Spirit is God with us and in us. Thus God is manifested as Father in creation and as the Father of the Son [due to their embracing faith also in the full humanity of Jesus, as well as in His Deity], in the Son for our redemption, and as the Holy Spirit in our generation.⁷

I og med at Jesus Kristus er Guds “forløsningsnavn” idag, er det kun gjennom dette navnet at frelse og videre velsignelser fra Gud tilgjengeliggjøres for den troende. Dåp “i Jesu navn” alene er dermed obligatorisk for å bli frelst, det samme gjelder løftet om Den Hellige Ånds gave (tungetale) som nødvendig kriterium for å vite at man er gjenfødt.

Til tross for liten numerisk vekst i Skandinavia hevder United Pentecostal Church å inneha en medlemsmasse på 350.000 i USA og Canada, samt nærmere 700.000 utenfor disse to nasjoner.

Utbredelse i Norge

United Pentecostal Church er i Norge blitt etablert gjennom amerikaneren Eddie Anderson Tilley (1950-), som er tredje generasjons ikke-trinitarisk pinsevev. I 1978 kom han til Bergen hvor han raskt gikk igang med engelskspråklige møter ved universitetet, samtidig med at han startet opp private møter i sitt eget hjem. Han fikk god inngang i Full Gospel Business Men Fellowship International og talte dessuten i pinsemenigheten Tabernaklet. Han ble imidlertid noe feilaktig «avslørt» som en Branhamvenn av en indisk forkynner som besøkte Bergen by og mistet deretter den tidligere inngangen i trinitariske kretser.

I 1980 gikk ferden videre til hovedstaden hvor man leide lokaliteter først i Sandvika, siden i Oslo sentrum. Etter en forholdsvis kort periode i Oscars gate i 1983,

---

⁶ David Reed, “The ‘New Issue’ of 1914: New Revelation or Historical Development?”, presentert ved Society for Pentecostal Studies årlige samling, nov. 1994, Wheaton, Illinois s. 7

⁷ J.L. Hall: “United Pentecostal Church, International.” *Dictionary of Pentecostal and Charismatic Movements* eds.: Stanley M. Burgess, Gary B. McGee and Patrick H. Alexander (Grand Rapids, Michigan: Zondervan Publishing House, Fifth Printing, 1992 (1988) s. 864.

flyttet man til Folkets Hus, så Akersgata, Lovisenberg Menighetshus, Markus Menighetshus og Uranienborg Menighetshus før man fikk leie sitt nåværende lokale i Grefsenveien. Tilley anslår at man har i underkant av 50 medlemmer i menigheten i Oslo, mens man samler 50-70 troende regelmessig til søndags kveldsmøter. I Oslo regner han med at omlag 25% av medlemsmassen er nordmenn, mens størrelsesordenen i de øvrige menighetene (Asker, Drammen og Kristiansand) er omlag 50%. I tillegg til de fire norske menighetene, samt to i Sverige som Tilley forøvrig også står som grunnlegger for, fins det også en liten gruppe i Fredrikstad som har felleskap med UPC i Norge til tross for manglende *formalisert* tilknytning.⁸ Totalt sett regner Tilley med omlag 200 troende som søker til en UPC sammenheng i Norge og Sverige.⁹

Branhamvennene

I innledningen til en populærbioграфи om William Marrion Branham (1909-65) skriver den amerikanske pinseforkynneren Gordon Lindsay:

The story of the life of William Branham is so out of this world and beyond the ordinary that were there not available a host of infallible proofs which document and attest its authenticity, one might well be excused for considering it far-fetched and incredible.¹⁰

Branham ble katalysator for en nyaksentuering av helbredelse ved bønn blant mange amerikanske pinsevenner i etterkrigstiden. Med Lindsay som nyervervet agent i 1947 ble tidsskriftet *Voice of Healing* initiert for å markedsføre Branhams kampanjer og reiserute. Også gjennom det innenfor vårt segment innflytelsesrike tidsskriftet *Herald of Faith*, utgitt av svensk-amerikaneren Joseph D. Mattson-Bozé (1905-89), ble Branhams person og forkynnelse videre profilert. Forholdsvis godt kjent i norsk sammenheng er gjerne Branhams Norgesbesøk i 1950 hvor han under henvisning til kvaksalverloven av norske myndigheter med helsedirektør Karl Evang i spissen ble nektet å be for syke.

---

⁸ Den såkalt “manglende formaliserte tilknytningen” har eksklusivt referanse til Tilleyes virksomhet. Menigheten i Fredrikstad er etablert av amerikaneren Randy Briggs, som også tilhører UPC i USA. Han fikk først innpass i Nardus, men klarer ikke å ta over bevegelsen, kun enkeltmennesker. I tillegg til gruppen i Fredrikstad, har han også UPC menigheter i Kristiansand og Nøtterøy. (Torkild Terkelssen, telefonsamtale, 02.04.98.)

⁹ Eddie Tilley, intervju, 17.03.98.

¹⁰ Gordon Lindsay: *William Branham. A Man Sent From God* (Jeffersonville, Indiana: William Branham, [u.å]).

Branham hadde opprinnelig blitt ordinert blant “uavhengige” baptister, men begynte etterhvert å virke innen United Pentecostal Church. Den såkalte “Post World-War II Healing Movement” som Branham ble initiativtaker til og som primært influerte den trinitariske pinseretningen Assemblies of God, var foranlediget av ryktene om Branhams “suksess” vedrørende bønn for syke i UPC kretser.

Med Lindsay som agent begynte altså Branham å virke innen trinitariske sammenhenger. Om han i løpet av denne perioden hellet mot en trinitarisk Gudsforståelse, skal være usagt. De siste årene av sin virksomhet forkynte han imidlertid åpenlyst UPCs lære om “én Gud”. I 1963 hevdet han endog å ha fått en åpenbaring om at endetidens budbærer, som etter sigende skulle være engelen for den sjuende menighetsepoke - Laodikeas menighetstid - (jfr. Åp. 3: 14-22) nylig hadde kommet i Elias ånd. Han hevdet videre at helbredelsesvekkelsen han selv hadde initiert, fra Guds side var ment som en forberedelse som skulle kulminere med at de troende forlot de “døde” menigheters samfunnsvesen (samfunnsvesenet ensbetydende med “dyrets merke”) og anerkjente budskapet om endetidens budbærer. Det er neppe tvil om at den endetidens budbærer, som Branham finner referanser til i Mal. 4:5, samt i Matt. 17:10 og Luk. 1:17, eksempelvis, er ment å henlede oppmerksomheten mot hans eget kandidatur.¹¹

Branham distanserte seg imidlertid fra flere av sine tidligere kolleger innen helbredelsesvekkelsen også på grunn av sin forkynnelse av “slangens sæd” som kom inn i menneskenes verden gjennom Evas seksuelle omgang med slangen. På grunn av hennes dobbeltforhold med både slangen (et menneskelignende vesen) og Adam ble utfallet at hun fødte tvillinger, det ene egget befruktet av Slangen, det andre av Adam. Dermed ble to slekter spredt ut over jorden, ja, endog etter vannflommen under Noah i og med at én av hans svigerdøtre hadde slangesæden i seg!

Ifølge den samme forkynnelse var fortapelsen, - dog ikke en *evig* fortapelse, - uunngåelig for den del av menneskeslekten som angivelig var et produkt av den seksuelle forening mellom Eva og slangen. “Guds sæd”, derimot, som har tatt bolig i tilhengerne av Branhams bibelutlegging, var forutbestemt til å gjøre dem til “Kristi Brud”. Andre igjen synes utstyrt med en “fri vilje” og har følgelig potensielle i seg til å unnsnippe de historiske trossamfunns samfunnssystem, men må

---

¹¹ William Branham: “Laodikeas Menighetstid”, *Det talte ord* s. 12-13.

likevel gjennomlide den såkalt “store trengsel” som omtales i Åpenbaringsboken.¹²

Branhams tilhengere delte seg etter hans død i ulike fraksjoner. Noen trodde at han var kommet i Elias ånd, andre at han var Gud og født av en jomfru. Flere forventet at han skulle oppstå fra de døde, og det gikk nesten 4 måneder før han endelig ble begravet. Tilhengerne har fortsatt å utbre hans undervisning ved opptrykk av stenograferte prekenes som gjerne karakteriseres som “oral scripture”.¹³

Utbredelse i Norge

På sekstitallet fantes det en del frie grupperinger i Norge med en viss tidligere tilknytning til pinsebevegelsen. Per H. Johansen fra Skien, til tross for sin tidligere bakgrunn i Indremisjonen, deltok selv på flere av disse “frie møtene”. Gjennom kontakt med en bygdeoriginal, Harald Økter, ble han rundt 1967 introdusert for Mattson-Bozés tidsskrift *Herald of Faith*. En artikkel av Branham gjorde inntrykk og Johansen begynte å søke mer av dette stoffet. I samme periode fikk han også kontakt med Levi Larsen (f. 1917) fra Moi. Larsen hadde vært bosatt i USA i perioden 1960-66 og hadde funnet seg mer eller mindre vel tilpass sammen med pinsevennene. Han opplevde imidlertid behov for en “guddommelig åpenbaring om at Gud eksisterte på en mer håndfast måte.”¹⁴ Branham var allerede kjent i Norge, bl.a. utfra besøket i 1950, og Larsen oppsøkte amerikanerens base i Jeffersonville, Indiana rundt 1963.

Larsen begynte å følge Branhams reiserute og overvar bl.a. en konferanse med ham i Chicago arrangert av Full Gospel Business Men Fellowship International. Larsen hadde tidligere lest i det norske tidsskriftet *Hjemmets Venn* om bergenseieren Alfred Marøy som var syk selv om mange forkynnere hadde bedt for ham. Larsen var overbevist om at Gud kunne helbrede og ba: “Gud, om Du griper inn med helbredelse på møtet, så må Du også helbrede Marøy i Bergen.—Og med det samme Du er i operasjon, kan Du også helbrede ryggen min!” Under ett av møtene skal så Branham gjennom overnaturlig inspirasjon ha pekt ut nordmannen i den fullstappede forsamlingsalen og uttalt: “Der oppe sitter det en mann fra Norge. Han ber for en mann fra Norge, og selv har han store ryggmerter. Jesus har hørt din bønn.” Larsen hevder selv at han ble helbredet der og da, samt

---

¹² D.J. Wilson: “Branham, William Marrion.” *Dictionary of Pentecostal and Charismatic Movements* s. 95-97.

¹³ Harrell, *All Things Are Possible* s. 165.

¹⁴ Levi Larsen, intervju, 27.05.96.

at han fikk bekreftet gjennom Marøy samme år at også han hadde blitt helbredet momentant i samme øyeblikk som Branham uttalte inspirasjonsordene. Dette skal angivelig ha blitt sjekket gjennom at de kontrollerte tidsforskjellen mellom USA og Norge.

Etter å ha flyttet tilbake til Norge i 1966 begynte Larsen å vitne om hva han hadde opplevd under Branhams forkynnelse, og flere kom til tro på at amerikaneren hadde et guddommelig budskap til verden. Også Anton Eik, en tremenning av Larsen, hadde hørt Branham i USA og formidlet en tilsvarende begeistring overfor amerikaneren i norske vennegrupper.

Kontakt ble snart etablert mellom de to tremeningene og Per Johansen i Skien. Det ble snart bestemt at man skulle distribuere en Branhamartikkel, "Laodikea-budskapet". En av initiativtagerne til distribusjonen av Branhams artikkel, Jens Larsen, døde imidlertid raskt etterpå og Johansen tok nå over distribusjonen. I en begynnerfase stod Levi Larsen fra Moi for oversettelser av en rekke Branhamtaler som igjen ble videredistribuert av Johansen.

Rekrutteringen av troende som bifalt Branhams undervisning skjedde hovedsakelig ved at Branhamoversettelsene ble fordelt fra mann til mann eller via annonser i *Hjemmets Venn*. Tilfanget har kommet fra de fleste kristne sammenhenger. Allerede rundt 1969 begynte så Johansen å arrangere sommerstevner, først et par år i Nissedal, deretter 3-4 år på Kviteseid, senere ulike steder i Østlandsområdet. Enkelte stevner har også blitt avholdt i Nord Norge. Etterhvert har det utviklet seg til noen lokale menigheter: både i Skien, Oslo, Fredrikstad og Kristiansand/Mandal og på Vestlandet. På landsbasis dreier det seg om omlag 200 tilhengere idag.¹⁵

---

¹⁵ Per Johansen, intervju, 17.02.96. Johansen er imidlertid kun én av flere som hevder at nettopp *de* er en tro formidler av Branhams budskap. Knut Nysæther utenfor Bergen hevder eksempelvis at den s.k. "slangesædslæren" som reflekteres i Branhamheftene (inkl. Johansens norske oversettelse) er feil gjengitt fra originalkassetten. Henrik Smith har også brutt med Johansen i Skien mens Rolf Strømmen i Verdal presenterer *sin* forståelse av profetens budskap. Andre av Branhamvennene, eksempelvis Kjell Rydningen i Risør og Per Einar Jensen fra Helgeland, er først og fremst influert av Odel Fredrik, en amerikaner som hevder at det er *han* som har forstått Branham riktig.

Nardus

Betegnelsen “Nardus” henspeler på den velluktende salven som ofte var benyttet i nytestamentlig tid og sies i vår kontekst å være et “uttrykk for den hengivende kjærlighet brudesjelen har til brudgommen Jesus.”¹⁶ Nardus-bevegelsen ble grunnlagt rundt 1982 av tidligere evangelist innen norsk pinsebevegelse, Torkild Terkelsen (f. 1941). Selv hevder han å ha fått kall til forkynnertjeneste i 1957, i forlengelse av “åndsdaåpserfaringen” samme år. Allerede som 18-åring begynte han å virke som predikant på fritiden. I 1973 ble dette et fulltids engasjement, og Terkelsen virket over hele landet med møteserier, bibeluker og teltkampanjer.¹⁷

Terkelsen mener i ettertid at han “nok aldri har trodd på treenighetslæren”, men at den videre bevisstgjøring om dette skjedde under evangelistperioden i pinsebevegelsen hvor han etterhvert forkynte imot denne læren. Han hevder videre å ha døpt omlag 2.000 personer med troende dåp og har alltid benyttet formularet “i Jesu navn”, ikke det trinitariske “i Faderens, Sønnens og Den Hellige Ånds navn.”¹⁸ Terkelsens reelle innflytelse står gjerne ikke helt i forhold til de numeriske ansatser han selv griper til. Mens han selv hevder at mange som til å begynne med stilte spørsmål ved hans dåpsforkynnelse, aksepterte denne etter å ha blitt nærmere undervist, påstår nåværende pinseledere at mange nærmest trakk på skuldrene da han på begynnelsen av åttitallet etablerte sin konkurrerende Nardus-virksomhet.

Man har idag 12 menigheter. Disse finnes i Stockholm, Torshavn, Oslo, Fredrikstad, Vinstra, Vartdal (Ålesunddistriktet), Stavanger, Lyngdal, Kristiansand, Grimstad, Sandefjord og Storsand (Hurum). Man har dessuten en ny flokk på Karmøy i tillegg til en del «spredte venner» omkring i landet. Menighetene er imidlertid ikke registrerte som trossamfunn, men Terkelsens tidsskrift *Nardus* går ut til omlag 350 abonnenter.

Menighetssynet reflekterer delvis tradisjonen fra skandinaviske pinsemenigheter. Den enkelte menighet er autonom og ledes av lokale eldstebrødre. Som grunnlegger av alle menighetene er det imidlertid Terkelsen som har innsatt de første eldstebrødrene. Disse igjen, utpeker imidlertid sine etterfølgere. Menighetens

---

¹⁶ Torkild Terkelsen, “Nardus.” *Nardus* Nr. 1 - 1984 1. årg. s. 3.

¹⁷ Elisabeth Haglund: “Menigheten Nardus,” gymnasoppgave i kristendoms-kunnskap, 1995.

¹⁸ Terkelsen, brev til Hans Henrik Zimmermann, 12.02.97. Gjengitt med tillatelse fra begge parter.

“medlemmer” vil i en Nardus kontekst si dem som regelmessig støtter opp om møtene og bifaller forkynnelsen. Noe formelt medlemskap initiert gjennom “innmeldelse” eksisterer ikke.

En kontrastering mellom United Pentecostal Church og Nardus

Det ble etterhvert etablert kontakt mellom Tilley i United Pentecostal Church og Terkelsen. Tilley hadde tilfeldigvis kommet over noen undervisningskassetter hvor Terkelsen forkynte om “én Gud” og ble begeistret over å finne en nordmann som syntes å forkynne et identisk budskap med seg selv. De talte i hverandres sammenhenger, Terkelsen fikk faktisk en periode endog inngang i UPCs internasjonale konferanser, deriblant i USA. Terkelsen mener selv at han i sin ungdom ble døpt “i Jesu navn”, men pinseforstanderen som døpte ham, nekter idag for at så var tilfelle. I 1986 valgte derfor Terkelsen å bli døpt på ny, - denne gang av Tilley.

Terkelsen kunne imidlertid ikke følge UPCs forståelse av at ingen kunne være født påny uten å være “døpt i den Hellige Ånd med tunger som tegn.”¹⁹ Terkelsen kunne heller ikke godta det amerikanske pinsesamfunnets modifiserte presbyterianske struktur reflektert blant annet gjennom regionale predikantmøter. Heller ikke formalisert medlemskap i ens lokale menighet var noen praksis Terkelsen ville ta med seg tilbake til Nardusbevegelsen. Terkelsen og Tilley har ikke hatt noen kontakt i løpet av de siste 4-5 år.

Nardus forfekter dessuten den såkalte predestinasjonslæren, - at Gud har utvalgt et begrenset antall mennesker til frelse, og at disse aldri vil falle fra troen. Terkelsen selv innrømmer likefullt at han ikke har noen klar formening om hvilken skjebne som venter dem som ikke er utvalgt. Han har imidlertid vanskelig for å tro at de vil rammes av noen evig fortapelse.²⁰

Som United Pentecostal Church reagerer også Nardus negativt på den verdsliggjøring som angivelig har gjort seg gjeldende innen trinitariske pinsemenigheter, eksempelvis at skjelningen mellom kvinne- og mannsklær ikke har blitt fastholdt i tilstrekkelig grad, at kvinner tillates å ha kort hår og at “underholdningspregede møteprogram med instruert dans, drama og skuespill” har fått innpass. Man er også noe mer restriktiv hva angår kvinnens muligheter til selvrealisering gjennom utvikling av de nådegaver man mener seg å være betrodd. Selvsagt kan “søstre-ne” avlegge sitt personlige vitnesbyrd, men overordnet myndighet kan likefullt

---

¹⁹ *ibid.*

²⁰ Terkelsen, telefonsamtale, 02.04.98.

ikke komme på tale. Ved å underordne seg “de bibelske lover,” hvilket blant annet innebærer at hun ikke kan ansvarliggjøres i lærespørsmål er kvinnen dog kommet “opp til det høyeste nivå for liv, et liv etter Ordet.”²¹

På linje med United Pentecostal Church er også Nardus negativt innstilt til den såkalt “karismatiske bevegelse” som oppleves mer basert på et “opplevelsesfelleskap” enn på “Ordets lærefelleskap”. Man deltar heller ikke i fellesmøter, dette gjerne ut fra sin forståelse av at den romersk katolske kirke relateres til “den store skjølge” i Åpenbaringsboken mens dennes “døtre” identifiseres som “de med statten forbundne kirkesamfunn.”²² I tråd med denne forutforståelse blir følgende eskjatologiske kraftsalve forholdsvis begripelig:

Nardus tror de på en spesiell måte befinner seg i Laodikeas menighetstid, med Jesus på utsiden av kirkene bankende på døren. Som budbringere til den siste generasjon føles ansvaret for å formidle hele evangeliet og de sannheter som på en spesiell måte er knyttet til denne siste tid.²³

En kontrastering mellom Branhamvennene og Nardus

En rask gjennomgang av tidsskriftet *Nardus* viser at Terkelsen gjerne støtter seg til kristne skribenter med ulik teologisk tradisjon enn han selv tilhører. Han har latt trykke artikler av eksempelvis kineserne Watchman Nee²⁴ og Witness Lee²⁵ (begge sterke lederskikkelser med solid forankring i plymouthbrødrenes ekklesiologi), eskjatologisk vinklede artikler av statskirkemann Oskar Edin Indergaard²⁶ (artiklene reflekterer dog en dispensasjonalistisk premillennialisme) og

---

²¹ Haglund, *ibid.*

²² Jfr. bl.a. Torkild Terkelsen: *Babylon den store skjølge* (Grimstad: Eget Forlag, u.å.)

²³ Haglund, *ibid.*

²⁴ “Blodet som taler bedre,” Nr 2 1991 s. 12-13.

²⁵ “Mennesket og de to trær,” Nr 6 1985 s. 14-18; “Guds sønn,” Nr 7 1986 s. 20-21 og “Guds sønner,” Nr 4 1987 s. 24-25, 29.

²⁶ eks. “Tidspunktet for den kristne menighets borttrykkelse,” Nr 1 1995 s. 14.

småstykker hentet fra E.W. Kenyons²⁷ (den viktigste premissleverandør for det læreinhold som reflekteres i Kenneth E. Hagins trosbevegelse) bøker.

Også Branham er Terkelsen fascinert av. Han refererer til amerikaneren som “en stor Guds mann,” om dog ikke ufeilbarlig:

Uten den minste tvil må [Branham] være en av de største redskaper Jesus Krisus har betrodde sin menighet. Hundretusener ble ført til nytestamentlig frelse med dåp i den Herre Jesu Kristi navn, dåp i den Hellige Ånd og et hellig liv. Skarer ble utfridd fra alle slags sykdommer og demonbesettelse. Ingen kan ane rekkevidden av denne predikantens positive innflytelse på tusener av andre forkynnere.²⁸

Terkelsen tror imidlertid ikke at Branham var profeten i Malakias kapittel 4, heller ikke den sjuende engel for Laodikeas såkalte menighetstid. Han tar også et oppgjør med amerikanerens undervisning om at Gud har nedlagt en profetisk plan i dyrekretsens stjernehimmel og i Keopspyramiden (angivelig bygd av Enok før vannflommen!), samt med Branhams modifisering av “slangesædslæren”.

I sin imøtegåelse av sistnevnte lære hevder Terkelsen—forsåvidt gjerne med rette—at om “livets tre” hadde vært identisk med Jesus selv, blir konsekvensen at Han ikke evnet å utøve noen innflytelse på de første mennesker etter fallet i Edens Hage. De følte åpenbart intet behov for å “skjule seg” selv om “Livets tre” var der, det skjedde først da de hørte Guds røst som kalte på dem. “Slangesædslæren” bryter dessuten, som Terkelsen hevder videre, med troen på “én Gud.” Hvordan kan Jesus forut for inkarnasjonens under introduseres som en egen person adskilt fra Faderen samtidig som Branham sverget til en ikke-trinitarisk Gudsforståelse hvor nettopp “Jesus” er Guds sanne navn?²⁹

Branham har imidlertid av flere blitt karakterisert som “a relatively illiterate man,”³⁰ som gjerne har utformet sin “teologi” mer ved å låne øre til omgivelsene enn ved litterær avhengighet av noen sofistikert lærefar. At amerikanerens forkynnelse dermed ikke alltid reflekterer indre sammenheng og konsistens, bør vel ikke forbause oss.

---

²⁷ “Hvordan troen oppbygges,” Nr 6 1985 s. 21 og “Kristi trefoldige tjeneste,” Nr 7 1985 s. 18-19.

²⁸ Terkelsen, *Slangesædslæren. Er den bibelsk?* (Grimstad: Eget Forlag, 1990) s. 4

²⁹ Terkelsen, *ibid.*, s. 5-6.

³⁰ “New Wine Interviews Ern Baxter,” *New Wine*, des. 1978 s. 7.

Verken i skandinaviske UPC sammenhenger eller innen Nardusbevegelsen distribueres Branhams hefter og lydassetter. Symptomatisk for denne tendens er gjerne Branham-distributør Per Johansens uttalelse om at til tross for at flere grupperinger i Norge (UPC og Nardus) “forsåvidt deler Branhams syn på kristen dåp og Guds enhet,” er “disse to sidene ved Guds Ord kun [...] inngangsporten.” Med tydelig adresse til de to ovennevnte grupperingene hevder Johansen videre at “noen stopper her og går ikke videre i dybden av åpenbaringen som kjennetegner de siste fasene av Branhams tjeneste.”³¹

Konklusjon

Vi har foretatt en kortfattet historisk presentasjon av tre pinseretninger i Norge, samt lokalisert disses røtter primært i de ikke-trinitariske miljøer som tidlig utkrystalliserte seg innenfor amerikansk pinsebevegelse. Mens United Pentecostal Church er et stort og betydningsfullt trossamfunn innenfor dette amerikanske segmentet, er Nardus et særskilt *norsk* fenomen Uenigheten med UPC berører primært “åndsdåpen” som gyldig kriterium for å være gjenfødt, organisasjonsstruktur, samt Nardus bifall av predestinasjonslæren. Branhamvennene har i tillegg til sine indirekte røtter innen UPC også antatt amerikanerens esoteriske “åpenbaringer” blant annet vedrørende seg selv og sin rolle i Guds påståtte endtidsprogram. Om det tross alt ikke lenger er kontakt mellom UPC og Nardus, advarer de likevel ikke direkte mot hverandre. Det gjør de imidlertid begge mot Branhamvennene og vice versa.

---

³¹ Per Johansen, intervju, 17.02.96.